

IZ MEDGENERACIJSKIH PROGRAMOV

KAKOVOSTNA MLADOST – POTENCIALI MLADINSKIH ORGANIZACIJ NA PODROČJU SODELOVANJA IN SOŽITJA MED GENERACIJAMI

Opis projekta

Vse se je začelo spomladi leta 2009, ko je Ministrstvo za šolstvo in šport razgrnilo javni razpis za izbor projektov s področij socialnih, državljskih in kulturnih kompetenc za obdobje 2009–2012. Razpis je bil usmerjen v mladinske organizacije ter organizacije za mlade, in spletlo se je kar osem »mladinskih« mrež, ki razvijajo in delujejo na različnih področjih. Vse vpletene nas torej zadnja leta podpirajo finance iz Evropskega socialnega sklada. Naša mreža oziroma konzorcij štirinajstih partnerjev se je zavzela za medgeneracijsko dimenzijo znotraj mladinskih organizacij. Delujemo pod naslovom projekta *Mreža MGS – razvoj potencialov mladinskih organizacij za medgeneracijsko sožitje in sodelovanje*.

Projekt sestavlja delo na štirih področjih: razvoj konceptov in usposabljanje kadrov, izvajanje mikroprojektov, razvoj mreže in komunikacija z zunanjimi javnostmi. Naša vizija oziroma želja, ki jo imamo pred seboj in jo postavljamo nekam v leto 2013, je, da bi imele vse mladinske in druge organizacije v naši mreži razvite potencialne za ustvarjanje medgeneracijskega sožitja in stičnih točk za sodelovanje. Želimo si na enem mestu zbrati vse znanje o poznavanju medgeneracijskih potreb, problemov in možnosti (v okvirih mladinskega dela) in ga na prijazen način ponuditi vsem, ki se in se še bodo v prihodnosti ukvarjali z medgeneracijskimi izzivi. V smislu »učječega se okolja« si želimo to znanje narediti kar se

da uporabno, pretočno in priznано kot dodano vrednost pri razvoju družbe na lokalni, nacionalni in evropski ravni.

Cilji projekta

- Povezati mladinske organizacije, ki vsaka zase bolj ali manj uspešno vključujejo v svoje delo različne prakse medgeneracijskega sodelovanja.
- V delo vključiti strokovnjake z dobrimi referencami na področju medgeneracijskega sodelovanja in sožitja.
- Izboljšati sposobnosti mladinskih nevladnih organizacij pri vodenju medgeneracijskih projektov in skupin s prenosom znanja in izkušenj.
- Vzpostaviti sistem kakovosti in preverljivosti neformalno pridobljenih znanj, sposobnosti, izkušenj, ki bodo udeležencem omogočili boljše izhodišče delovanja na področju medgeneracijskega sodelovanja in sožitja.
- Izpeljati vsebinska usposabljanja za izvajalce programov in mikroprojektov s področja priprave načrtov in vrednotenja doseganja učinkov medgeneracijskega sožitja.
- Dvigniti prepoznavnost mladinskih organizacij in zavezati se za boljše delovanje, ki vključuje pozitiven odnos med generacijami, boljše vrednotenje tovrstnih znanj, izkušenj in sposobnosti, ki so pridobljene v programih ter dobrih praksah.

Odgovornost za projekt nosi Zveza tabornikov Slovenije. V ožji ekipi partnerjev, ki ima delovno ime »operativna skupina«, smo poleg tabornikov še skavti (Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov) ter v manjšem obsegu tudi Socialna akademija. Ti trije partnerji nekako skrbimo za splošen potek projekta,

spremljamo kakovost in izvajanje mikroprojektov in koordiniramo delo ter obveščanje med vsemi partnerji.

V začetku leta 2010 smo oblikovali tudi »študijsko skupino« oziroma skupino, katere bistvo je razvoj koncepta medgeneracijskega sodelovanja in sožitja znotraj mladinskih organizacij oziroma v okvirih mladinskega dela. V študijski skupini sodelujejo še ostali konzorcijski partnerji, in sicer Društvo katoliških pedagogov Slovenije, Mladinsko informacijski center, Mladinski svet Ajdovščina in Zavod Antona Martina Slomška. Po dobrem letu delovanja smo se v študijski skupini dobro seznanili z različnimi pogledi na medgeneracijsko dimenzijo v mladinskem delu. Pripravili in izvedli smo obsežno raziskavo zgoraj omenjenega področja, ki smo jo razdelili na dva dela. Prvi del raziskovanja obsega anketo med približno 1000 mladimi in pregleduje splošno mnenje in predstavo o medgeneracijskih vezeh v današnjem času. Drugi del raziskave je potekal v obliki intervjujev s približno 50 menedžerji v mladinskih organizacijah (in sorodnih organizacijah), s katerimi smo pregledovali, kako je medgeneracijska dimenzija formalno vpeta v delovanje organizacij. To pomlad se bomo po zaključku raziskave začeli ukvarjati s pripravo in izdajo dveh priročnikov (teoretični in praktični), ki bosta pomagala vsem voditeljem medgeneracijskih projektov in skupin. Namen in cilj teh dveh priročnikov in hkrati tudi študijske skupine je na enem mestu zbrati vse znanje o poznavanju medgeneracijskih potreb, problemov in možnosti ter nabor metod dela in idej za medgeneracijske projekte in delo v medgeneracijskih skupinah.

Pri izvajanju mikroprojektov (dobre prakse) na lokalni in nacionalni ravni sodelujejo še naslednji partnerji: Mladinski svet Ljubljana, Društvo MEPI, Mestna zveza tabornikov Ljubljana, Turistična zveza Slovenije, Srednja vzgojiteljska šola in Gimnazija Ljubljana, Šolski center Rudolfa Maistra Kamnik (Srednja ekonomska šola) in Gimnazija Šiška.

Vse delo, ki se odvija v sklopu projekta, poskušamo širiti z dobro besedo in dobrim zgledom. Izdajamo bilten *Generacija*, v katerem se na osmih straneh vsakič posvetimo določeni temi – do sedaj so izšle štiri številke (1. prosti čas, 2. delo in pokojnine, 3. socialna izključenost, 4. družina). Delo »zbiramo« in promoviramo tudi preko spletne strani <http://www.mgs-mreza.si>.

Mreža MGS

Mreža MGS je oznaka za skupino štirinajstih partnerjev, ki odkriva in razvija potenciale za medgeneracijsko sodelovanje in sožitje. Ključno vlogo igrajo mladinske organizacije ter organizacije za mlade. V nadaljevanju bom na kratko orisala delo vsakega od partnerjev, ki bo hkrati tudi oris medgeneracijskih prizadevanj in dobrih praks, ki izhajajo »od spodaj navzgor«, kot se radi pošalimo v mreži MGS. V mreži se namreč prepoznavamo kot eni od redkih v Sloveniji oziroma celo prvi, ki razvijamo koncept medgeneracijskega sodelovanja iz smeri mladinskega dela oziroma iz smeri mlade generacije k ostalim generacijam.

Zveza tabornikov Slovenije. Glavna naloga tabornikov je vodenje in koordinacija celotnega projekta, odgovornost za doseg vseh zadanih ciljev in skrb za partnerje. Njihov osrednji medgeneracijski mikroprojekt so Družinski tabori, kjer je poudarjeno skupno preživljanje časa različnih generacij v družini, skupno premagovanje ovir preživetja v naravi ter prenos osebnih zgodb in izkušenj s staršev na otroke in obratno ob tabornih ognjih. Poleg družinskih taborov so organizirali še programirane aktivnosti na 12-dnevnem taborjenju za udeležence stare od 12 do 98 let in Prijateljski voz, projekt, preko katerega so se mladi aktivno vključevali v svoje lokalne skupnosti in bili glasniki ter pobudniki medgeneracijskega sodelovanja v domačih krajih.

Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov. Skavti sodelujemo in pomagamo no-

silcem pri koordinaciji in vodenju projekta ter vodimo operativno skupino. Skavtski mikroprojekti so razdeljeni v tri faze. Najprej smo vzeli pod medgeneracijski drobnogled tabore, ki so jih mladi prostovoljci pripravljali za mlade člane, nato smo prenesli pozornost na skupne aktivnosti s srednjo in starejšo generacijo (aktivna srečanja s starši in sodelovanje z domovi za ostarele), kjer se srečujemo z zelo različnimi izkušnjami, interesi ter načini sodelovanja, v zadnji fazi pa se bomo osredotočili na sodelovanje z generacijo starejših skavtov, kjer bomo raziskovali, kako izgleda medgeneracijsko sodelovanje v okolju, kjer so vrednote, interesi ter način sodelovanja zelo podobni.

Socialna akademija. Ena od ključnih vlog v projektu je vodenje študijske skupine in skrb za razvoj projekta na vsebinskem področju. Deloma je naloga Socialne akademije tudi strokovna podpora ter podpora pri usposabljanju kadrov. V sklopu mikroprojektov so čisto na začetku ugotavljali, katere izmed petih vrednot (delo, družina, identiteta, izobraževanje, umetnost) so ljudem najpomembnejše. Izdali so knjižico *Kaj meniš o ...?*, kjer so zapisali ugotovitve tega mikroprojekta. Lotili so se še zanimive izvedbe diskusijskih kavarn, kjer so različno stari udeleženci debatirali o isti temi ter ustvarjali skupne povzetke. V nadaljevanju se lotevajo še metode biografskega učenja oziroma učenja iz življenja in za življenje, metoda, ki je še kako primerna za medgeneracijske skupine, saj navsezadnje velikokrat slišimo besede, kot so na primer: »izkušnja je najboljša učiteljica«, »iz napak se učimo«, »saj ga bo življenje naučilo«.

Društvo katoliških pedagogov Slovenije se je posvetilo raziskovanju medgeneracijskega prostovoljstva. S projektom *Mostovi* vključujejo v prostovoljsko delo vse tri generacije. Prostovoljsko delo opravljajo tako mladi (študenti, dijaki, mladi zaposleni) kot starejši (zaposleni in mlajši upokoјenci). Posebnost projekta je, da mladi in stari skupaj pridobivajo izkušnjo prostovolj-

skega dela in pri tem tudi osebno napredujejo. Prejemniki pomoči so različnih generacij in iz različnih okolij – otroci, upokoјenci, slepi, bolni, begunci.

Mladinsko-informacijski center. Sodelavci in prostovoljci mladinsko-informativnega centra izvajajo usposabljanja prostovoljcev za delo z otroki na vikend-delavnicah. Prostovoljci so večinoma mladi pari, ki se pripravljajo na zakonsko življenje in dobijo z delom veliko večšin za delo z otroki in izkušenj za vzgojo lastnih otrok, ki jih čaka v prihodnosti. Otroci pa pridobijo nove ročne spretnosti, prijateljstva, toplino in poučne zgodbe od prostovoljcev. Njihov drugi mikroprojekt se imenuje *Pota*, gre pa za medgeneracijske izkušnje pri misijarskem delu v tujini.

Zavod Antona Martina Slomška tudi gradi mostove med generacijami. Lahko bi rekli, da so že organizirani kot neko medgeneracijsko središče, saj imajo na enem mestu tako vrtec, dijaški in študentski dom, gimnazijo in glasbeno šolo ter izvajajo razne aktivnosti za starejše. Njihov mikroprojekt *Mostovi med generacijami* obsega družabna in izobraževalna srečanja med mladimi in starimi najrazličnejših vrst: fotografija, kulinarika, računalništvo, ročne spretnosti, glasba (izkustvene delavnice, medgeneracijska pedagogika). Obe generaciji se preko aktivnosti učita potrpežljivosti in nabirata izkušnje tako v komunikaciji kot v sodelovanju. Vsako leto (2009, 2010, 2011) pripravijo tudi medgeneracijski festival z naslovom *Mladost je srce*. Kdo je brez nje?

Mladinski svet Ajdovščina in Mladinski svet Ljubljana skrbita za razvoj in izvajanje politik na temo medgeneracijskega sodelovanja na lokalnem nivoju. Konec leta 2010 so skupaj v sklopu tega projekta izdali publikacijo *Mladi in občina, sodelovanje generacij posebne vrste*.

Društvo MEPI sodeluje z mikroprojektom *Vesele urice*. Urice so izvedli štirikrat na različnih lokacijah po Sloveniji, vsakič pa se je dogodka udeležilo okoli 60 ljudi različnih generacij. Program *Veselih uric* je obsegal kulturne prispevke

(glasba, oder), z njim so spodbujali pozitiven odnos do prostovoljstva, neformalnega izobraževanja in medgeneracijskega sodelovanja.

Mestna zveza tabornikov Ljubljana je v letu 2010 pripravila in izvedla obsežen festival z delavnicami za otroke in mlade, kjer se je v organizacijo in izvedbo vključilo tudi zunanje starejše sodelavce ter bivše člane.

Turistična zveza Slovenije, Srednja vzgojiteljska šola in Gimnazija Ljubljana, Šolski center Rudolfa Maistra Kamnik (Srednja ekonomska šola) in Gimnazija Šiška kot zunanji partnerji skrbijo za obveščanje in informiranje o projektu ter za vključevanje članov, dijakov in drugih uporabnikov v raziskavo in dobre prakse partnerjev. Vloga šol je tudi ponudba možnosti za izvajanje izobraževanj in delavnic v njihovih prostorih. Gimnazija Šiška je v sklopu projekta skupaj z dijaki izvedla osemurni brezplačni računalniški tečaj za upokoјence iz okoliša. Turistična zveza Slovenije pa je poudarila medgeneracijsko dimenzijo na spomladanskih čistilnih akcijah.

Konferenca Medgeneracijsko sodelovanje: pogled mladih

2. marca smo v Mestnem muzeju Ljubljana pripravili vmesno konferenco, na kateri smo predstavili dosedanje rezultate projekta, delili mnenja s povabljenimi strokovnjaki ter povabili vso javnost, da nam poda povratno informacijo, na podlagi katere želimo nadaljevati naše delo še bolje. Konferenca se je osredotočala na pogled mladih na medgeneracijsko tematiko in zdi se, da je prva take vrste v Sloveniji. Eden od namenov konference v Ljubljani je bil, da bi bilo srečanje udeležencev odskočna deska za nadaljnje mreženje na področju medgeneracijskega sodelovanja in mladinskega dela. V veliko čast nam je bilo namreč stopiti v korak z evropskim dogajanjem, saj je ravno konec februarja 2011 (dva dni pred konferenco v Ljubljani) na Poljskem potekala podobna konferenca *Intergenerationes*, katere namen je bil povezovati akterje na evropski ravni.

Na konferenci smo poslušali uvodno predstavitev vodij projekta (ZTS in ZSKSS), sledila je predstavitev dveh raziskav študijske skupine. Vodja prve raziskave Lidija Hamler (ZAMS) nam je predstavila razmišljanja anketirancev o lastnostih, ki za posamezne generacije veljajo, o tem, kaj se lahko z medgeneracijskim sodelovanjem naučimo in kaj vse zaobjema pojem »medgeneracijsko sodelovanje« v mnenju mladih. Drugo raziskavo med vodilnimi v organizacijah je vodil in na konferenci tudi predstavil Matej Cepin (SAK). Slišali smo povzetke in ugotovitve, kako danes mladinski menedžerji vodijo organizacije, kako poteka prevzemanje odgovornosti, s kom največkrat sodelujejo in kako poteka komunikacija med člani. Na tem mestu velja poudariti, da tovrstnih raziskav še nismo zasledili v Sloveniji in tudi na evropski ravni ne.

K sodelovanju smo povabili dr. Jožeta Ramovša, predstojnika Inštituta Antona Trstenjaka, ki nam je predstavil njegov pogled na to, kaj moramo mladi že danes narediti, da bomo bolj pripravljeni za jutri. Ob koncu konference pa so se predstavili še vsi partnerji s svojimi uspešno izvedenimi medgeneracijskimi projekti, ki potekajo v okviru Mreže MGS.

Na isti dan smo izvedli še usposabljanje z uvodno okroglo mizo in delavnicami. Udeleženci okrogle mize so bili Tadej Beočanin (MSA), Matej Planko (Planinsko društvo Slivnica pri Celju), Barbara Tehovnik (ZSKSS) in Ivan Štuhec (ZAMS), izhodiščno vprašanje pa je bilo »kako se soočati z izzivi in ovirami medgeneracijskega sodelovanja pri vodenju organizacij«. Usposabljanje se je nadaljevalo s štirimi delavnicami. Pri Poloni Rožman (ZTS) smo spoznali nekaj osnovnih lastnosti in značilnosti generacij, ki so ključne, ko želimo uspešno komunicirati z vsemi v organizaciji. Komunikacijski kanali, umeščeni v zgodovino različnih generacij, so bili tema druge delavnice, katero je vodila Marjana Korošec (MIC). Pri Sašu Kroneggerju (mladinski trener) smo iskali rešitve, kako preiti iz medgeneracijskih

dogodkov na medgeneracijsko dogajanje. Četrto delavnico pa sta vodila predstavnika Zavoda za medgeneracijsko sodelovanje Ypsilon, Katja Pleško in Borut Jeglič. Predstavila sta nam jesensko akcijo Simbioz@ in njihovo metodo učenja medgeneracijskih veščin.

Glede na odzive prisotnih in izvajalcev je bila konferenca uspešno izvedena in upamo, da bo tovrstnih aktivnosti znotraj mladinskih organizacij več, predvsem pa da se bo bogato znanje, ki ga medgeneracijske organizacije imamo, uspešno preneslo v prakso tudi v drugih organizacijah.

Povzetek – Mladi premikajo meje dojemanja medgeneracijskega sodelovanja in sožitja

V družbi, v političnih pogovorih, v finančnih perspektivah pa tudi v vsakdanjem življenju na splošno se zadnje čase vse bolj »vleče na površino« pojem in »problem« medgeneracijskega sodelovanja in sožitja. Verjetno se je tako močan poudarek začel v času slovenskega predsedovanja EU, ko se je Evropa odločila, da bo dodelila temu pojavu celo svoj praznik, 29. april – Evropski dan medgeneracijske solidarnosti.

Tako smo se v raziskovanje pojma, še posebej v tistem delu, ki govori ne samo o sožitju med generacijami, temveč o konkretnem sodelovanju, kjer morajo različne generacije nujno iskati skupne točke in poti, če želijo priti do cilja in boljših rezultatov, podali tudi v naši mreži. Mladinske organizacije, zbrane v Mreži MGS, ocenjujemo stanje na tem področju takole.

- V mladinskih organizacijah se medgeneracijskega sodelovanja zaenkrat še ne prepoznava kot vrednoto, zato se trudimo s projektom ozavestiti vse že obstoječe dobre prakse med-

generacijskega sodelovanja in jim dati globlji pomen.

- Potencial prenosa vrednot med generacijami ostaja bolj ali manj neizkoriščen, ker je stičnih točk med polji delovanja različnih generacij premalo in lahko rečemo, da so vezi med generacijami natrgane ali jih ni. Preko vzpostavitve novih sodelovanj in s pomočjo mladinskih delavcev si želimo obnoviti oziroma ustvariti zdrave medgeneracijske vezi.
- Pri odnosu mladi – stari je veliko predsodkov, pogojenih s stereotipi in preslabim poznavanjem značilnosti različnih generacij. S pomočjo študijske skupine, konferenc in dobrih praks, ki jih izvajajo partnerji, predstavljamo pojem »različnosti generacij« v zdrava in konstruktivna okolja.
- Motivi za prostovoljsko delo, kjer se srečujejo predstavniki različnih generacij in pripravljenost za delo, so različni.
- Mladinsko delo je premalo povezano z delom ostalih generacij. To je razlog, da v delo na našem projektu vključujemo delo starejših strokovnjakov in prenašamo znanje ter posodabljammo izkušnje s področja raziskav o kakovostnem staranju v kakovostno mladost.
- Ni dovolj znanja niti veščin za sodelovanje oziroma to, kar je, je premalo razširjeno in sprejeto v družbi. Preko povezovanja partnerjev, delovanja operativne in študijske skupine ustvarjamo na projektu nove vsebine in usposabljanja, ki krepijo veščine za vodenje medgeneracijskih projektov in skupin.

*Barbara Tehovnik
skavtinja in sodelavka na projektu MGS*